

Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae
Rok 14, Nr 2/2010
Wydział Zarządzania i Administracji
Uniwersytetu Humanistyczno – Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach

Gospodarowanie zasobami w regionie w warunkach zagrożenia

Andrzej Pawlik¹

STARACHOWICKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA INSTRUMENTEM POBUDZANIA INNOWACJI W REGIONIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Ważnym instrumentem stymulowania innowacji w województwie świętokrzyskim jest Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice”.

W myśl ustawy specjalna strefa ekonomiczna to wyodrębniona i niezamieszkała część terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na którym podmioty gospodarcze – po uzyskaniu zezwolenia mogą prowadzić działalność gospodarczą, a po spełnieniu określonych wymogów uzyskują prawo do częściowego lub pełnego zwolnienia z podatku dochodowego².

Utworzenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej (SSE) ma być przydatne w przyspieszeniu rozwoju gospodarczego części terytorium kraju, szczególnie poprzez realizację jednego z następujących celów³:

- rozwój określonych dziedzin działalności gospodarczej,
- rozwój nowych rozwiązań technicznych i technologicznych oraz ich wykorzystanie w gospodarce narodowej,
- rozwój eksportu,
- zwiększenie konkurencyjności wytwarzanych wyrobów i świadczonych usług,
- zagospodarowanie istniejącego majątku przemysłowego i infrastruktury gospodarczej,

¹ Dr Andrzej Pawlik, adiunkt, Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach.

² *Ustawa z dnia 20 października 1994 roku o specjalnych strefach ekonomicznych.* (Dz.U. z 1994 r. Nr 123, poz. 600 z późniejszymi zmianami), art. 2, 12, 16.

³ *Ibidem*, art. 3.

- tworzenie nowych miejsc pracy,
- zagospodarowanie niewykorzystanych zasobów naturalnych z zachowaniem równowagi ekologicznej.

Przedstawione cele mogą sugerować, że istotną przesłanką w powoływaniu SSE było wzmocnienie rozwoju określonych branż przemysłowych w tym firm opartych na innowacji i transferze technologii. Praktyka pokazała jednak, że cel ten został zmarginalizowany, a najistotniejszym elementem określającym prawo do ulg były: wielkość inwestycji i liczba zatrudnionych. To rozwiązanie przyciąga również firmy innowacyjne, oddziałuje na ich rozwój, jednak w większości przypadków stref nie ma znaczenia czy przedsiębiorstwa otrzymujące zezwolenie na działalność w strefie są innowacyjne, czy zajmują się transferem technologii, czy korzystają z wyników prac naukowo-badawczych..

Specjalna Strefa Ekonomiczna „Starachowice” S.A. została powołana 9 września 1997 roku Rozporządzeniem Rady Ministrów. Strefę ustanowiono na gruntach o powierzchni 329,75 ha, położonych na terenach miast: Starachowice, Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna, Końskie i Szydłowiec, oraz gmin: Stąporków i Tułowice.

Aktem prawnym, regulującym funkcjonowanie strefy w Starachowicach jest Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 roku w sprawie starachowickiej specjalnej strefy ekonomicznej. W rozporządzeniu zawarto przepisy dotyczące zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie strefy, a także pomocy regionalnej udzielanej przedsiębiorcom w formie zwolnień podatkowych⁴. Obecnie w tym zakresie obowiązuje Rozporządzenie Rady Ministrów z 15 grudnia 2008 roku w sprawie starachowickiej specjalnej strefy ekonomicznej, które przedłuża działanie strefy do 2020 roku⁵.

Dla funkcjonowania strefy mają zastosowanie także inne akty prawne i rozporządzenia, jak na przykład Regulamin SSE „Starachowice”⁶. A także przepisy dotyczące przetargów, rokowań, kryteriów oceny zamierzeń, co do przedsięwzięć gospodarczych na terenie strefy czy rozporządzenia dotyczące udzielania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej i wykonywanie bieżącej kontroli działalności przedsiębiorców na terenie SSE „Starachowice”.

Konieczność powołania strefy w regionie świętokrzyskim wynikała z:

- potrzeby stworzenia nowych miejsc pracy w rejonie Starachowic objętym strukturalnym bezrobociem,
- zagospodarowanie zbędnych terenów przemysłowych należących do Zakładów Samochodowych „Star” S.A.
- potrzeby stworzenia alternatywy dla tradycyjnych przemysłów ulokowanych w tym regionie.

⁴ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 roku w sprawie starachowickiej specjalnej strefy ekonomicznej, Dz.U. z 2004 r., Nr 222, poz. 2253.

⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z 15 grudnia 2008 r. w sprawie starachowickiej specjalnej strefy ekonomicznej, Dz.U. Nr 232, poz. 1558.

⁶ Regulamin SSE „Starachowice” wydany na podstawie art. 10, ust. 2 ustawy z 20.10.1994r.

Atutami dla powstania SSE „Starachowice” były:

- długie tradycje przemysłowe,
- możliwość pozyskania wykwalifikowanej kadry pracowniczej,
- uzbrojone w niezbędną infrastrukturę techniczną tereny,
- urząd celny na terenie Starachowic i Ostrowca Świętokrzyskiego,
- stacje kolejowe z połączeniami dalekobieżnymi i punktami przeładunku towarów,
- dobrze rozwinięty system bankowy,
- nowoczesne centrale cyfrowe, telefonia komórkowa, własny węzeł sieci INTERNET.

Barierę dla strefy stanowiły: zły stan dróg dojazdowych oraz brak w pobliżu lotniska, co było widać głównie podczas negocjacji z koncernem MAN.

W rozwoju SSE „Starachowice” można wyróżnić cztery etapy:

- etap I – rok 1998: tworzenie warunków formalnoprawnych i organizacyjnych umożliwiających podejmowanie działalności gospodarczej, przyjęcie pierwszych inwestorów, realizacja pierwszych inwestycji infrastrukturalnych.
- etap II – lata 1999–2005: wprowadzenie inwestorów do strefy, budowa i rozbudowa działalności gospodarczej w strefie i w regionie, gospodarowanie urządzeniami infrastruktury gospodarczej i technicznej.
- etap III – lata 2006–2012: osiąganie docelowego poziomu aktywności gospodarczej oraz zatrudnienia.
- etap IV – lata 2013–2020: przygotowywanie warunków do funkcjonowania powstałego obszaru przemysłowego po wygaśnięciu regulacji prawnych obowiązujących w ciągu trwania strefy.

Ocena działalności SSE w Polsce jest trudna do sprecyzowania. Z jednej strony strefy powodują koszty np. budowa infrastruktury, z drugiej dają zyski np. korzyści systemu finansów publicznych z tytułu podatków od zatrudnionych osób fizycznych, czy korzyści społeczne – zmniejszenie bezrobocia. Ostateczny bilans jest jednak trudny do przewidzenia, zwłaszcza kiedy pamiętamy o okresie 20 lat na jaki powołano strefy.

W Polsce, a także na świecie działalność stref ekonomicznych budzi wiele kontrowersji. Wydaje się, że jedynie forma i cele funkcjonowania stref w krajach wysokorozwiniętych jest dobrze przygotowana. Stref nie traktuje się tam jako zamkniętej enklawy, ale inicjuje się szeroko pojętą współpracę np. z parkami technologicznymi, inkubatorami przedsiębiorczości centrami transferu technologii, co daje szansę przyspieszenia rozwoju danego regionu.

Wydaje się, że funkcjonowanie stref nie jest efektywnym instrumentem pobudzania rozwoju, ingeruje bowiem w konkurencję pomiędzy firmami, faworyzując jedne z nich poprzez system ulg i zwolnień.

W czasach gospodarki opartej na wiedzy, innowacje i kapitał intelektualny nabierają coraz większego znaczenia w procesie tworzenia przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw i całych regionów. Obecnie przedsiębiorstwa funkcjonują w świe-

cie biznesu, w którym znalezienie właściwego rozwiązania problemu ekonomicznego lub technologicznego wymaga posiadania zaawansowanej wiedzy i technologii, wysokiego poziomu umiejętności, dostępu do informacji itp.

Sprostaniu tym wyzwaniom mogą służyć: parki technologiczne, centra transferu technologii, centra przekazu innowacji, przedsiębiorstwa wysokiej technologii oraz specjalne strefy ekonomiczne. Instytucje te kreują regionalne środowiska innowacyjne, mające na celu rozwój przedsiębiorczości w sferze nauki i techniki przez tworzenie korzystnych warunków do przepływu wiedzy i technologii między placówkami badawczymi a przedsiębiorstwami.

Doświadczenia międzynarodowe oraz badania przeprowadzone na podstawie osiągnięć polskich: parków technologicznych, centrów transferu technologii, centrów przekazu innowacji, przedsiębiorstw wysokiej technologii oraz specjalnych stref ekonomicznych dowodzą, że instytucje te po osiągnięciu odpowiedniej intensywności powiązań sieciowych pomiędzy podmiotami, mogą również w województwie świętokrzyskim stać się istotnymi i efektywnymi instrumentami stymulowania innowacyjności przedsiębiorstw.

Bibliografia:

1. Francik A., *Sterowanie procesami innowacyjnymi w organizacji*, AE, Kraków 2003.
2. Pawlik A., *Analiza funkcjonowania ośrodków innowacji i przedsiębiorczości w regionie świętokrzyskim*, w: *Innowacyjność w skali makro i mikro*, B. Kryk, K. Piech (red.), Instytut Wiedzy i Innowacji, Warszawa 2009.
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2004 roku w sprawie starachowickiej specjalnej strefy ekonomicznej, Dz.U. z 2004r., Nr 222, poz. 2253.
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 2008 roku w sprawie starachowickiej specjalnej strefy ekonomicznej, Dz.U. z 2008r., Nr 232, poz. 1558.
5. Schumpeter J.A., *Teoria rozwoju gospodarczego*, PWN, Warszawa 1960.
6. Szymła Z. (red.), *Transformacja systemowa w Polsce. Oceny i perspektywy*. Wydawnictwo AE, Kraków 2002.
7. Ustawa z dnia 20 października 1994 roku o specjalnych strefach ekonomicznych, Dz.U. z 1994r., Nr. 123, poz. 600 z późniejszymi zmianami.

Abstrakt

Obecnie wzrasta znaczenie działań promujących innowacje i dyfuzję wiedzy, dostrzega się sieciowość procesu innowacji.

Celem polityki innowacyjnej staje się obniżanie progu trudności podejmowania i realizacji innowacji, zmniejszanie stopnia ryzyka i niepewności oraz pomoc w dokonywaniu optymalnego wyboru dla przedsiębiorstw wprowadzających innowacje. W obliczu powyższych przesłanek rośnie rola parków technologicznych, centrów transferu technologii, centrów przekazu innowacji, przedsiębiorstw wysokiej technologii oraz specjalnych stref ekonomicznych jako instrumentów służących realizacji celów polityki innowacyjnej. Do tych celów można zaliczyć: wspomaganie młodych innowacyjnych przedsiębiorstw, optymalizację warunków

transferu technologii, a także komercjalizację rezultatów badań z instytucji naukowych do życia gospodarczego. Artykuł podejmuje problematykę instrumentów stymulowania innowacji na przykładzie województwa świętokrzyskiego.

The Starachowice special zone as an instrument stimulating innovation in the Świętokrzyski Region

Currently, the importance of actions meant to promote innovation and diffusion of knowledge is on the increase, considered to be a function in a network innovation process. The objective of innovation policy is lowering the threshold of difficulty in undertaking and implementation of innovation, reducing the degree of risk and uncertainty and help in making the optimal choice for companies introducing innovation. In the face of these assumptions one can observe a growing role of technology parks, technology transfer centers, media centers of innovation, high technology enterprises and special economic zones as an instrument to achieve the objectives of innovation policy. These purposes include: supporting young innovative enterprises, optimizing the conditions for technology transfer and commercialization of research results from scientific institutions to economic life. The article discusses the problem of instruments meant to stimulate innovation on the example of the Świętokrzyskie Province.

PhD Andrzej Pawlik, assistant professor, The Jan Kochanowski University of Humanities and Sciences in Kielce.